

Pratarmė

Kasmetinis, 22-asis Vilniaus universiteto Archeologijos katedros mokslinių straipsnių leidinio „Archaeologia Lituana“ tomas, skirtas katedros darbuotojų ir jos alumnų darbų pristatymui. Vilniaus universiteto Archeologijos katedra vienintelė Lietuvoje rengia archeologus pagal specialią, patvirtintą archeologijos studijų programą ir suteikia archeologijos bakalauro arba magistro studijų baigimo diplomą. Archeologijos doktorantūra vykdoma kartu su Lietuvos istorijos institutu.

Kas antri metai „Archaeologia Lituana“ skiriama pristatyti katedros organizuojamai tarptautinei archeologinei konferencijai „Jono Puzino skaitymai“. Taigi 2018 m. „Archaeologia Lituana“ 19 tomas buvo skirtas tarptautinei piliakalnių konferencijai, 2020 m. 21 tomas – tarptautinei konferencijai „Investigating Bones: Diet, Health, Environment in the Baltic Region“, o 2022 m. „Archaeologia Lituana“ 23 tomas bus paskirtas 100-osioms prof. Marijos Gimbutienės (Gimbutas) gimimo metinėms dedikuotai tarptautinei mokslinei konferencijai „Atgimstanti Senoji Europa“, kuri vyko 2021 m. rugsėjo 23–24 d. Kas antras „Archaeologia Lituana“ leidinys, jau irgi tradiciškai, pateikia įvairius mokslinius straipsnius, kuriuose tiek Lietuvos, tiek kitų šalių archeologai publikuoja savo tyrimus. Šiame leidinyje kolegos iš Latvijos Andris Kairišs ir Irina Oļevska pateikė labai įdomų analitinį paminklosauginį straipsnį apie Latvijos archeologijos vietovių apsaugą. Esu jiems labai dėkingas. Archeologijos katedros kolega akmens amžiaus tyrėjas ir dėstantis šio laikotarpio kursą doc. dr. Egidijus Šatavičius pristato savo atliktus akmens amžiaus gyvenviečių tyrimus. Doc. dr. Gintautas Vėlius – vienas iš labiausiai patyrusių Kernavės archeologinio komplekso tyrėjų, šiuo metu vykdo Lietuvos mokslo tarybos finansuojamą projektą „Piliakalnių funkcinė raida – nuo įtvirtintos gyvenvietės iki kunigaikščio rezidencijos“, taip pat labai sistemingai ir kruopščiai atlieka partizaninio karo objektų archeologinius tyrimus. Šiame leidinyje doc. dr. G. Vėlius publikuoja ypač svarbius, visoje Lietuvoje labai garsiai nuskambėjusius, visuomenės ir Lietuvos valdžios puikiai įvertintus Lietuvos partizanų palaikų paieškos tyrimus, jų eigą ir rezultatus Vilniuje, Našlaičių kapinėse. Žygimantas Buržinskas, Atas Žvirblys, Liudvikas Vasiliauskas – buvę Vilniaus universiteto auklėtiniai, pateikia savo straipsnius. Žygimantas Buržinskas labai sistemingai ir rezultatyviai tyrinėja Merkinės istoriją. Atas Žvirblys tiria ir analizuoja XVII–XIX a. molines pypkes. Liudvikas Vasiliauskas pratęsia savo 2017 m. „Archaeologia Lituana“ 18-ame tome publikuotą straipsnį – aprašo tada nepaminėtą Šilutės Hugo Šojaus dvare-muziejuje saugomą neaprašytą ir nekataloguotą artilerijos pabūklą.

Katedros darbuotojų mokslinė veikla aktyvi ir įvairiapusė: jie vadovauja Lietuvos mokslo tarybos finansuojamiems moksliniams projektams, 2020–2021 m. vadovavo dujotiekio trasos archeologinių žvalgomųjų tyrimų projektui ir jį vykdė, atlieka kitus archeologinius tyrimus. Šie ir kiti Archeologijos katedros 2021 m. nuveikti darbai, organizuoti renginiai, kolegų dalyvavimas konferencijose apžvelgti šio tomo pabaigoje pateiktoje „Mokslinio gyvenimo kronikoje“.

Tikiuosi, kad ir šis „Archaeologia Lituana“ tomas bus įdomus ir paskatins kolegas žurnale toliau publikuoti savo darbus.

Prof. dr. Albinas Kuncevičius